

Reclaim Nature

Over de waarde van de groene vrijwilliger

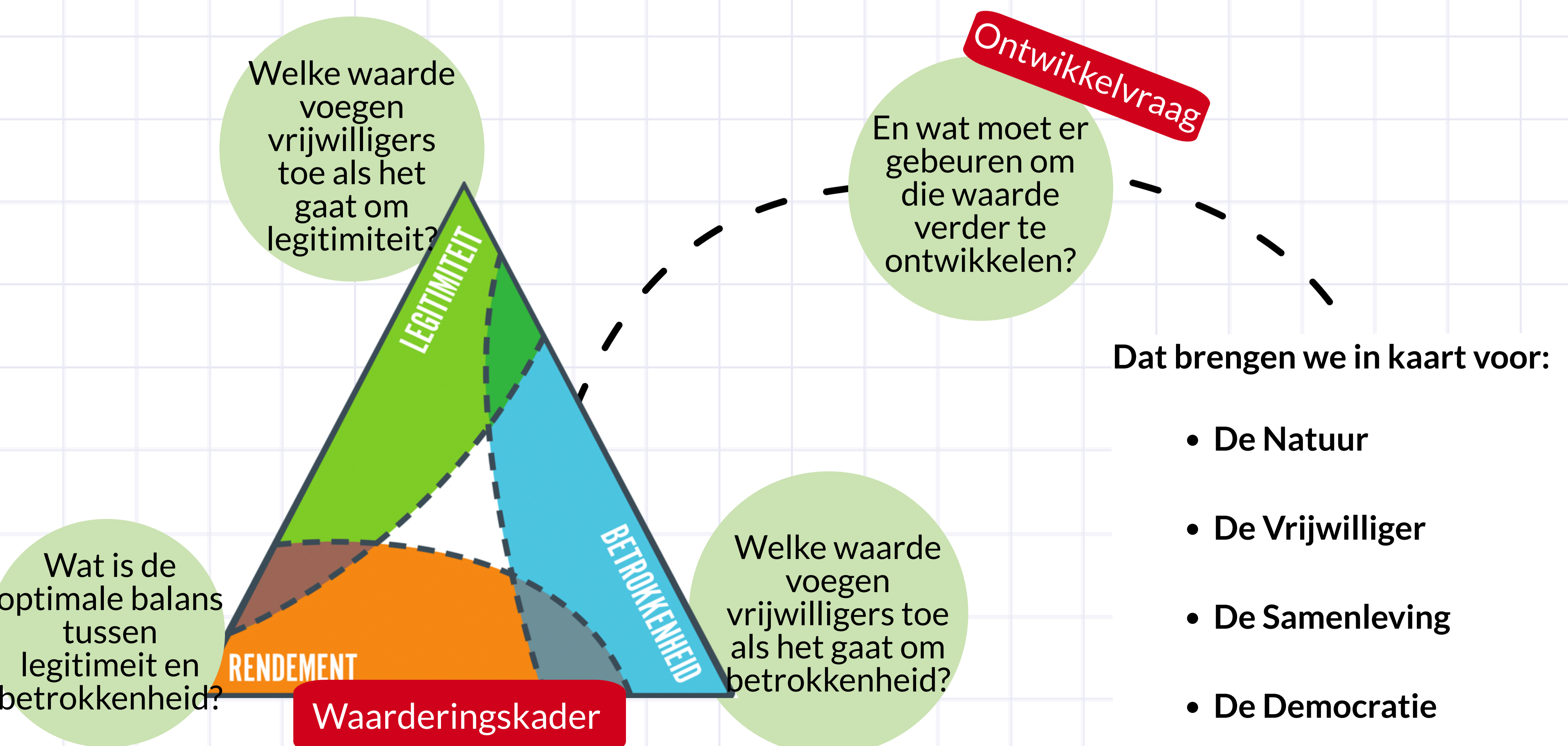

INSTITUUT VOOR
PUBLIEKE
WAARDEN

In Nederland zijn jaarlijks 100.000 enthousiaste vrijwilligers betrokken bij de zorg voor natuur en landschap. Zij tellen, herstellen, vertellen en richten burgerinitiatieven op, om planten en dieren te beschermen, landschap en natuur te onderhouden en het brede publiek te laten genieten van de groene wereld.

Welke waarde heeft de groene vrijwilliger?
En hoe kunnen we deze verder ontwikkelen?

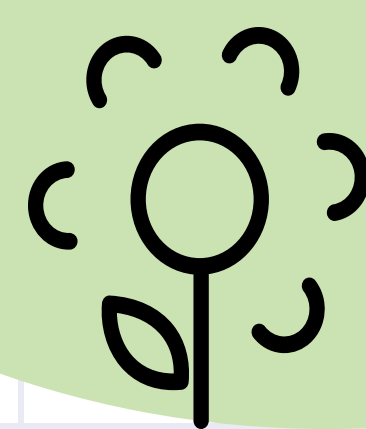
De Natuur

Welke waarde heeft de groene vrijwilliger voor de natuur?
Hoe kunnen we dit waarderen en ontwikkelen?

Groene vrijwilligers voegen waarde toe aan de natuur. Door kennis te verzamelen (tellers), de natuur te onderhouden (herstellers) kennis over te dragen (vertellers) en de natuur beter, mooier of duurzamer in te richten (burgerinitiatieven).

Ook bij 'Buur maakt Natuur' komen statische en dynamische kwaliteit samen

De Vlinderstichting verzamelt kennis over aantallen en soorten. En zet, in samenwerking met de Bijenstichting, in op het ontwikkelen van lokale idylles. Om zo ook dynamische kwaliteit toe te voegen

Legitimiteit

Groene vrijwilligers trekken samen op met de overheid waar het aankomt op het behoud en beschermen van de natuur. Tellers bijvoorbeeld leveren een belangrijke bijdrage aan het verzamelen van noodzakelijke informatie die nodig is om jaarlijks vast te stellen of de staat van onze natuur voldoet aan nationale en Europese eisen.

Ontwikkelvraag

Wat is er nodig om een ideale balans tussen statische en dynamische kwaliteit voor de natuur te ontwikkelen?

Wat is de huidige balans tussen statische en dynamische kwaliteit?

Betrokkenheid

Maar daar houdt het niet op. Waar de overheid zich in deze grote opgaven richt op het behalen van de richtlijnen gaat de vrijwilliger graag een stapje verder. Want in veel gevallen zien ze ook hoe de natuur nog mooier, beter en diverser ontwikkeld kan worden. Ze kunnen boven op de stabiele basis van de natuur dynamische kwaliteit toevoegen.

RENDEMENT

BETROKKENHEID

De Vrijwilliger

Welke waarde heeft de groene vrijwilliger voor zichzelf: de vrijwilliger. Hoe kunnen we dit waarderen en ontwikkelen?

Vrijwilligersinitiatieven creëren voor een belangrijk deel waarde voor de vrijwilligers die er werken. Zij bieden vrijwilligers niet alleen de mogelijkheid om - alleen of samen met anderen - recreatief bezig te zijn, ze bieden ook de mogelijkheid om een zinvolle bijdrage te leveren aan de natuur. Door deze organisaties kunnen vrijwilligers zich voor een stukje eigenaar voelen van die natuur.

"Het is mijn manier om om te gaan met de somberheid die me overvalt als ik het gebied doorloop. Op mijn manier doe ik er iets aan. Een klein steentje dat ik bijdraag, maar beter dan sombere verhalen te vertellen. En te zitten mokken in een hoekje. Het motiveert enorm als ik weer patrijzen en valken terug zie keren."

- Een vrijwilliger van 'Buur Maakt Natuur'

Legitimiteit

Vrijwilligers dragen bij aan het behoud van de natuur. Ze zijn intrinsiek gemotiveerd om dat te doen. Ze werken om een verschil te maken. Om biodiversiteit op peil te houden, kennis te ontwikkelen en kennis te delen. Tellers en herstellende, bijvoorbeeld, zijn zich uitermate bewust van hoe hun werk zich verhoudt tot ecologische kwetsbaarheid, biodiversiteit en het klimaat. Hier zijn autoriteiten op lokaal, provinciaal of nationaal niveau eigenaar van die natuur.

Betrokkenheid

De diversiteit aan natuurbeelden onder burgers levert een ander soort eigenaarschap op. Bij sommige burgerinitiatieven - met name in wijken en steden - lijkt eigenaarschap zich vooral te richten op het groen in en om de buurt. Leefbaarheid, meedoen en sociale cohesie zijn even belangrijk. Zij voelen zich eigenaar van die initiatieven. Maar dat wil niet zeggen dat de initiatieven ook bijdragen aan doelstellingen binnen natuur en biodiversiteit.

Ontwikkelvraag

Wat is een ideale mix aan eigenaarschap van de natuur? En hoe organiseer je dat zo goed mogelijk?

Wat is de huidige mix aan eigenaarschap van de natuur?

RENDEMENT

BETROKKENHEID

LEGITIMITEIT

De Samenleving

Welke waarde heeft de groene vrijwilliger voor de samenleving? Hoe kunnen we dit waarderen en ontwikkelen?

Dankzij de inspanningen van vrijwilligers in het groen kunnen hun medeburgers er genieten en zorgeloos recreëren. Daarbij leveren veel initiatieven een belangrijke (maar lang niet altijd bewuste) bijdrage aan de integratie en re-integratie van kwetsbare groepen in Nederland. Verschillende initiatieven vormen een laagdrempelige manier om weer 'onder de mensen te komen'. En mensen te ontmoeten die je in het dagelijks leven anders niet zo snel tegen zou komen.

Bijvoorbeeld in de Kersentuin in Utrecht. Omdat niet professionals, maar buurtbewoners zich over het groen buigen, past het groen beter in de buurt. Het wordt hun eigen groen.

"Het werken in de Groenploeg is voor hen van grote betekenis. Zij draaien weer mee in de maatschappij. Het is ook vaak een opstap naar een betaalde baan." – Landschap Noord-Holland

Legitimititeit

Initiatieven dragen bij aan het vormgeven van een structuur waarbinnen kwetsbare, eenzame, integrerende of re-integrerende burgers een eerste stap kunnen zetten om weer mee te doen in de samenleving. De initiatieven onderhouden een netwerk aan vrijwilligers. Initiatieven zijn een welkome plek. En een toegankelijke en laagdrempelige manier om 'onder de mensen' te komen.

Ontwikkelvraag

Moeten groene initiatieven zich meer inzetten om mensen bij de samenleving te betrekken? Wat is een goede balans?

Hoeveel mensen laten groene vrijwilligers duurzaam re-integreren, integreren en kennismaken?

Betrokkenheid

Als het project slaagt, kan straks de rest van de buurt meegenieten van dit nieuwe of opgeknapt stukje groen. Groene initiatieven versterken de sociale samenhang in een buurt. Daarbij gaat het om vriendschappen, maar nog veel meer over gedeeld lokaal eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Met elkaar ben je eigenaar van het stukje natuur.

RENDEMENT

BETROKKENHEID

LEGITIMITEIT

De Democratie

Welke waarde heeft de groene vrijwilliger voor de democratie?
Hoe kunnen we dit waarderen en ontwikkelen?

Elke Nederlandse stad staat vol met makkelijk te onderhouden struiken. Vrijwilligersinitiatieven zijn lokaal en op kleine schaal in staat de natuur mooier, leuker, diverser en dynamischer te maken. Ze zorgen dat er op buurt, wijk of bos niveau besluitvorming plaats kan vinden. Ze verzamelen kennis om besluitvorming op te baseren. En ze informeren hun medeburgers over het belang van onze natuur en hun passie. Ze tonen, kortom eigenaarschap. Een belangrijke democratische waarde.

Legitimiteit

Initiatieven hebben de mogelijkheid om eenvoudig de buurt of straat te consulteren over de inrichting van hun groen. Ieder initiatief hanteert daarvoor zijn eigen regels. Regels die voor de situatie of verandering voldoen. Op die manier leren burgers lokaal besluiten te nemen. Over hun eigen wijk, over hun eigen groen.

Ontwikkelvraag

Hoe richt je je eigen initiatief democratisch in?
En hoe die je dat op grote schaal?

Hoe gaan legitimiteit en betrokkenheid hand in hand?

Betrokkenheid

Richten initiatiefnemers zich niet te veel op hun deelbelang? Kunnen ze nog wel samen met andere belangen tot een besluit komen? Deze spanning is voor grootste deel theoretisch. Met name Initiatieven die zelf ook iets vormgeven of inrichten krijgen van hun medeburgers sneller het mandaat krijgen om ook keuzes te maken. Door zelf echt 'eigenaar' van die omgeving te worden krijg je de legitimiteit om haar te veranderen.

De Vlinderstichting hanteert het criterium van meervoudig draagvlak om een Idylle in te richten. Hoe groot dat draagvlak precies moet zijn verschilt per situatie en is dus op voorhand niet in regels uit te drukken.

RENDEMENT

BETROKKENHEID

LEGITIMITEIT

Waarderen, ontwikkelen en sturen

Het waarderen van groene initiatieven is een ding. Deze ontwikkelen een tweede. Hoe stuur je op die ontwikkeling?

Het groene vrijwilligerswerk in Nederland is rijk en divers. Om deze veelzijdigheid te kunnen waarderen hebben we een meervoudig waarderingskader gemaakt. Met dit kader willen we niet zozeer de waarde van alle honderdduizend vrijwilligers vaststellen. Het kader dient om de waardevolle elementen in ieder initiatief te herkennen en verder te ontwikkelen. Want het groene vrijwilligerswerk staat niet stil. En is in ontwikkeling. Het waarderingskader draagt bij om die ontwikkeling verder vorm te geven.

	Vrijwilliger	Initiatief	Lokaal	Het Rijk
De Natuur	Kwaliteit toevoegen	Opleiden en ondersteunen	Grond, groen en professionele ondersteuning	Kennis-ontwikkeling
De Vrijwilliger	Eigen kracht	Opleiden en ondersteunen	Professionele ondersteuning & eigenaarschap	Professionele ondersteuning & veel diverse initiatieven ondersteunen
De Samenleving	Samen redzaam	Sociaal Maatschappelijke Waarden	Ruimte geven en samenwerken op WMO en re-integratie	Professionele ondersteuning & veel diverse initiatieven ondersteunen
De Democratie	Reclaim nature	Keep it simpel, maar betrek andere burgers	Laat ruimte voor specifieke keuzes, faciliteer besluitvorming	Bottom up beleids-ontwikkeling